Sluitingenbeleid bij geweld van buitenaf

Feiten

- Het laatste twee jaar zijn er 17 handgranaatincidenten en beschietingen geweest (dit is exl de coffeeshops, woningen, (poging) liquidaties en aanslagen op redacties).

In 2016 zijn vier zaken gesloten vanwege incidenten van buitenaf (niet zijnde coffeeshops): Club ABE (beschieting, Club One 45 (beschieting), Fayrouz(hoofd), Greenhouse Kitchen (waarschijnlijk voor naastgelegen coffeeshop bedoeld).

In 2017: Mossel en Gin (beschieting op het pand, niet gesloten, vrijwillig 1 week dicht), coffeeshop Knollendamstraat (beschieting op het pand, niet gesloten ivm opschorting beleid), In the City (handgranaat), Club ABE (handgranaat),

In 2018: Suzy Wong (handgranaat), Jan Evertsen (handgranaat)

De laatste 1,5 maand waren dit er 7
Opvallend is de incidenten van de afgelopen maand zich voor een groot deel heb voorgedaan in een specifieke straat: de Johan Huizingalaan.
<u>Conclusie</u>: in korte tijd zijn er fors meer incidenten met handgranaten en beschietingen geweest. Het gaat hierbij niet alleen om horecazaken, maar het gaat hier oa ook om winkels, woningen en redacties;

- Er zijn geen slachtoffers gevallen (behalve een buschauffeur die gehoorschade heeft opgelopen en de liquidatie(pogingen);
- Er zijn geen daders aangehouden;
- Ondernemers die te maken hebben met een handgranaat of beschieting zeggen eigenlijk altijd dat zij geen idee hebben wat erachter zit. Klopt dat? Of durven of kunnen ze hier niks over zeggen?
- De modus operandi lijkt in veel gevallen erg op elkaar: het incident vindt plaats in de nachtelijke uren, als er niemand in de zaak aanwezig is. Het doel lijkt dus niet te zijn om slachtoffers te maken;
- Niet duidelijk is welke motieven er achter de incidenten te zitten. De opsporingsonderzoek hebben hier nog geen duidelijk over gegeven. Naar alle waarschijnlijkheid zijn de motieven divers;
- Zou sprake kunnen zijn van misbruik beleid, maar lijkt in de meeste gevallen niet erg waarschijnlijk. Nadat bm naar “buiten bracht” dat er niet altijd standaard wordt gesloten, zijn er nog drie incidenten geweest;
- De volgende motieven zijn te onderscheiden:
  - Financieel motief. In dit geval is er sprake van een afpersing waarbij geweld al of niet in combinatie met een dreigende sluiting de dwang oplevert om te betalen.
  - Gekrenkte trots. Meer dan eens zijn er aanwijzingen dat een weigering om in een bepaalde gelegenheid te worden toegelaten, of een verwijdering wegens vermeend wangedrag een reden kan zijn voor represailles.

- Zakelijk geschil. Een onderliggend zakelijk geschil wordt (mede) op deze manier uitgevochten.
- Persoonlijk geschil. Een persoonlijke kwestie (bijvoorbeeld huiselijk geweld tegen familielid) levert grond op voor wraakacties.
- Crimineel conflict bijv vanuit conflict binnen de drugswereld. Een beschieting of neerleggen van een handgranaat zou als waarschuwing bedoeld kunnen zijn om te zorgen dat er niet wordt gepraat met politie en justitie.
- Afleidingsmanoeuvre. Een beschieting wordt uitgevoerd als afleiding voor een incident dat een ander onderliggend motief kent.
- Misbruik van het beleid. Het doel is om een zaak op last van de burgmeester gesloten te krijgen. De kans is groot dat er in dit geval meerdere motieven meespelen, bijv een zakelijk geschil of een crimineel conflict.
- Copycat

Uitgangspunten sluitingenbeleid

- Grondslag sluiting is openbare orde. Niet de schuld of oorzaak. Verwijtbaarheid aan de kant van de ondernemer doet er in beginsel niet toe.
- Doel sluiting is herstel van rust in de buurt en beschermen omwonenden, bezoekers, medeweerkers etc. (loop er uit halen, signaalwerking, veiligheidsgevoel voor omwonenden herstellen, voldoende tijd nemen om maatregelen te kunnen treffen en herhaling te voorkomen).
- Er is gericht geweld gebruikt op een pand: niet toevallig geraakt.
- De handgranaat- en schietincidenten hebben grote impact buurt en raken direct aan de veiligheidsgevoelens van de burgers. Na de incidenten in de Johan Huizingalaan is duidelijk geworden dat de impact groot is.
- In het beleid zit ruimte voor maatwerk: zowel om wel of niet te sluiten en voor hoe lang gesloten zou moeten worden.
- Een sluiting is voor onbepaalde tijd.
- Heropening: bij herstel openbare orde en vertrouwen dat dit ook blijft. Hierbij wordt onder andere gekeken naar de maatregelen die de ondernemer neemt om openbare orde schendingen in de toekomst te voorkomen (opstellen veiligheidsplan, camera's, deurbeleid etc).

Centrale vraag:

Op dit moment is niet duidelijk wat de motieven zijn geweest van de verschillende incidenten met de handgranaten en beschietingen. Duidelijk is wel dat de incidenten een grote impact hebben op de openbare orde en dat ze het veiligheidsgevoel van de directe omgeving aantasten. De centrale vraag is dan ook wat je – ondanks de beperkte informatie over de motieven - zou moeten besluiten:

1) Toch in alle gevallen sluiten
2) Niet meer sluiten
3) Maatwerk: per geval kijken of een sluiting noodzakelijk is
4) Wel sluiten, maar voor een korte periode

1. Sluiten

Onbepaalde tijd (uiteindelijke termijn is afhankelijk van het opsporingsonderzoek en de maatregelen die getroffen worden, in veel gevallen 3 maanden):

- Onderbouwing:
  Een schietpartij in de openbare ruimte gericht op een (geopende) voor (niet)publiek toegankelijke inrichting vormt op zichzelf een ernstige verstoring van de openbare orde. Zolang de aanleiding van de schietpartij niet vast staat kan niet worden uitgesloten dat er een risico is op herhaling. Dat de exploitant mogelijk slechts slachtoffer is, weegt in dit geval minder zwaar dan de openbare orde en veiligheid van omwonenden en bezoekers. Nadere informatie over de aanleiding, dan wel het ontbreken daarvan, kan worden betrokken bij de beslissing op een heropeningsverzoek. Deze denkrichting is in lijn met het beleid om bij enkel de aanwezigheid van wapens (waar niet per se geschoten hoeft te zijn en waar geen sprake is van toeval) in een zaak over te gaan tot sluiting ivm het openbare orde risico.
- Voordelen:
  - Bestuurlijk: standvastig, vasthouden aan beleid. Een goed signaal richting omwonenden dat er wordt opgetreden en dat zij worden beschermd
  - Voorlichting: consistent verhaal
  - Juridisch: consistent verhaal (de vraag is wel of dit stand blijft houden bij de rechter)
  - Strafrechtelijk:
- Nadelen:
  - Mogelijke oorzaak beschietingen, misbruik van beleid. Hierdoor komen er mogelijk alleen maar meer incidenten
  - Het beleid komt meer onder vuur te liggen, omdat ondernemers zich slachtoffer voelen van het beleid
  - Bestuurlijk/voorlichting: uitleggen waarom ondanks verhoging frequenties direct wordt gesloten
  - Strafrechtelijk: ondernemers voelen zich benadeeld en werken daarom minder goed mee aan strafrechtelijk onderzoek.

2. Niet sluiten

- Onderbouwing:
  Er zijn geen slachtoffers/gewonden, er is "slechts" sprake van materiele schade.. Anders dan bijv bij de aanwezigheid van een handelshoeveelheid harddrug, komt de verstoring van de openbare orde komt van buitenaf. De ondernemer heeft hier in veel gevallen helemaal geen grip op. Een sluiting voor onbepaalde tijd treft de exploitant onevenredig. Niet uit te sluiten is dat er sprake is van misbruik van het sluitingenbeleid. Door te blijven sluiten neem je het risico dat er nog meer incidenten zullen plaatsvinden.
- Voordelen:

- Bestuurlijk: komt tegenmoet aan het gevoel van onrechtvaardigheid dat ondernemers die slachtoffer zijn “gestraft” worden. Wellicht voorkom je hiermee meer incidenten (als er uitgegaan wordt van misbruik beleid).
- Voorlichting: Nieuwe ontwikkelingen nopen tot aanpassing (Leren van het verleden) Laat je mee zien dat je de ogen niet sluit voor evt misbruik beleid.
- Strafrechtelijk: ondernemers werken beter mee aan strafrechtelijk onderzoek

- Nadelen:
  - Bestuurlijk: uitleggen waarom je bij een ernstige openbare orde verstoring niet optreedt. Een risico op herhaling is niet uit te sluiten. Het is lastig uit te leggen, omdat er wel degelijk een ernstige verstoring van de openbare orde heeft plaatsgevonden en een ondernemer zou hierbij zelf ook een rol kunnen spelen omdat hij in een conflict is verwikkeld. Doel van sluitingen wordt niet gehaald (openbare orde kan niet worden hersteld).
  - Voorlichting: beeld ontstaat dat voorgangers hier niet goed hebben gedaan.
  - Juridisch: waarom wel sluiten bij hennepplantages en niet bij dergelijke ernstige verstoringen?
  - Strafrechtelijk:

---

3. **Maatwerk: per geval kijken of een sluiting noodzakelijk is**

- Onderbouwing:
  Omdat de oorzaak van beschietingen en handgranaten onduidelijk is, is het belangrijk eerst meer informatie af te wachten van politie. Een sluiting is pas aan de orde indien er een concrete vrees voor herhaling bestaat. Het is een zwaar middel en raakt de ondernemer zwaar. Er moeten om die reden meer feiten en omstandigheden zijn – naast de feitelijk constatering dat er gericht geweld op pand is gebruikt – alvorens er gesloten wordt.
  Voordelen:
  - Bestuurlijk: niet overhaast handelen, volstaan met andere maatregelen: cameratoezicht, extra surveillance etc. In het geval er sprake is van misbruik van het beleid kan het beeld dat niet altijd standaard wordt gesloten de incentive bij criminelen wegnemen. Kan draagvlak sluitingenbeleid vergroten, omdat er alleen in het uiterste geval gesloten wordt.
  - Juridisch: rechtvaardiger?
  - Voorlichting: beeld ontstaat dat de burgemeester rechtvaardiger optreedt
  - Strafrechtelijk: meer medewerking strafrechtelijk onderzoek
- Nadelen:
  - Bestuurlijke: een spoedsluiting is in veel gevallen niet meer mogelijk aangezien in de eerste dagen vaak nog niet duidelijk is of er meer aan de hand is. Draagt alleen bij aan het doel als de dader(s) als (mede)doel hebben dat de een zaak wordt gesloten op last van de burgemeester.
  - Doel van de sluiting namelijk herstel van de openbare orde wordt niet aan voldaan. De verwachting is dat er regelmatig enige tijd overheen kan gaan voordat er meer informatie uit opsporingsonderzoek bekend zal zijn. het is op voorhand niet duidelijk wat het risico op herhaling is. Hiermee wordt een risico genomen dat er nogmaals een ernstig incident kan plaatsvinden (met wellicht wel een slachtoffer).

Met opmerkingen [EM(1]: Lijkt mij juridisch juist ingewikkelder. Voor de burgers en ondernemers voelt het waarschijnlijk rechtvaardiger, maar juridisch lijkt het moeilijker u leggen in welke gevallen wel/niet gesloten wordt. Meer juridisch ongelijkheid

- Openbare orde herstelt niet in het geval er niet is gesloten, rust keert niet weder, escalatie van het geweld ?
- Er is kort na incident vaak nog geen concreet beeld van de zaak en de ondernemer. Er wordt dan in enkele gevallen niet gesloten, maar later blijkt dat er toch meer aan de hand is.
- juridisch: beleid wordt subjectiever ingekleurd. Lastiger uit te leggen. Wat zijn gelijke gevallen?
- Voorlichting: lastiger de verschillen uit te leggen tussen zaken die wel en niet zijn gesloten?
- Strafrechtelijk: het lijkt uit te gaan van de veronderstelling dat als een ondernemer niet voorkomt in de systemen, hij ook niets op zijn kerfstok heeft en dus niet 'gestraft' wordt met een sluiting terwijl er wel degelijk conflicten kunnen spelen of zware criminaliteit zonder dat iemand bekend is bij de politie.
  + Beleid sterk afhankelijk van kwaliteit van / resultaten uit / snelheid van opsporingsonderzoek.

4. **Wel sluiten, maar voor een korte periode (bijv twee weken)**

Onderbouwing:
Na een ernstig openbare orde incident, zoals het neerleggen van een handgranaat of een beschieting, is het noodzakelijk om te sluiten, omdat de motieven nog niet duidelijk zijn en een risico op herhaling niet is uit te sluiten. Politie heeft in de periode dat de zaak is gesloten de mogelijkheid om onderzoek te doen. Als binnen twee weken geen aanknopingspunten uit het onderzoek komen, mag de zaak weer open (onder voorwaarden).
Voordelen:
- Bestuurlijk: komt tegemoet aan het doel van een sluiting namelijk hersteld openbare orde. Er wordt een minder groot mogelijkheid om voor de heropening afspraken te maken met de ondernemer (bijv het tekenen van een verklaring). Ondernemer wordt door een korte sluiting minder zwaar getroffen dan door een sluiting voor langere tijd. Een sluiting van twee weken geeft de ondernemer duidelijkheid.
- Juridisch: rechtvaardiger?
- Voorlichting: goed signaal dat toch wordt opgetreden, maar dat ondernemer er niet aan kapot gaat. Goed voor het draagvlak van instrument?
- Strafrechtelijk:

Nadelen:

- Bestuurlijk: De ervaring heeft geleerd dat er binnen twee weken ook nog geen duidelijkheid komt over het motief. Dus nog steeds lastig om risico op herhaling in te schatten.
  Bij hennepplantage wordt wel voor een langere tijd gesloten. In het geval er sprake is van misbruik van beleid, loont een sluiting van twee weken nog steeds de moeite?
- Juridisch: lastig uit te leggen dat bij een minder zware verstoring openbare orde wel langer wordt gesloten. Het is geen opgeschort beleid, dus in dit geval wellicht wel lastig uit te leggen.
- Voorlichting:

- Strafrechtelijk: voor ondernemer nog steeds het gevoel gestraft te worden door de overheid dus wellicht minder medewerking strafrechtelijk onderzoek. Werkt wellicht zelfs in de hand om medewerking te 'rekken' zodat er geen verwijtbaarheid lijkt te zijn en de zaak weer geopend wordt.
  + Beleid sterk afhankelijk van kwaliteit van / resultaten uit / snelheid van opsporingsonderzoek.

Optie: Naar een situatie dat er in beginsel voor twee weken wordt gesloten, maar indien nodig toch langer wordt gesloten?